

Warszawa, dnia 10 lutego 2010 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

Andrzej Kraszewski

BMwpr-070-76/6745/10/IP

p. J. Kocicek
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 12.02.10
nr. 1035 podpis *RR*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem senatora Andrzeja Persona, złożonym podczas 47. posiedzenia Senatu RP w dniu 13 stycznia 2010 r., w sprawie zagrożenia powodziowego na Wiśle w rejonie Płocka i Zbiornika Włocławskiego, przekazany przy piśmie BPS/DSK-043-2348/10 z dnia 20 stycznia 2010 r., przedstawiam poniżej następujące wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, ochrona przed powodzią stanowi zadanie organów administracji rządowej i samorządowej. Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach gospodarowania wodami, w tym również ochrony przed powodzią, jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Dla bezpieczeństwa ludzi i mienia, podległy Prezesowi KZGW, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (na rzekach, w stosunku do których Prezes KZGW wykonuje prawa właścicielskie) podejmuje działania mające na celu zapewnienie swobodnego spływu wód powodziowych oraz lodów, w tym przeciwdziałanie powstawaniu zatorów na rzekach.

Działania związane z ochroną przed powodzią, polegające m.in. na utrzymaniu urządzeń melioracyjnych, w tym wałów przeciwpowodziowych, leżą w kompetencjach wojewódzkich zarządów melioracji i urządzeń wodnych.

Istotną rolę w ochronie przed powodzią odgrywa również, pełniona przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna, do zadań której należy opracowywanie i przekazywanie organom administracji publicznej ostrzeżeń przed

niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze. Pozostałe działania związane z ochroną ludności, w tym m.in. ogłaszanie stanu alarmu i pogotowia przeciwpowodziowego czy ewakuacja ludności, znajdują się w kompetencjach właściwych terytorialnie jednostek zarządzania kryzysowego.

Wisła na odcinku od Wyszogrodu do Płocka uregulowana jest w niewielkim stopniu. Koryto rzeki jest rozłogowe (silnie rozczłonkowane) oraz porośnięte przerostami wiklinowymi i drzewami. Z uwagi na dużą szorstkość koryta, obserwuje się w okresie przepływu średnich wielkich wód (SWW) nadpiętrzenia do 1,0 m. W okresie zamarzania, omawiany odcinek rzeki jest wyjątkowo narażony na powstawanie śryżu.

W strefie cofki Zbiornika Włocławskiego, w rejonie Płocka, spływający śryż powoduje zagrożenie tworzenia się niebezpiecznych zatorów. Również w rzece, poza zbiornikiem, następuje w czasie zamarzania kumulacja napływu śryżu, powodując powstawanie zabitek i podbitek, natomiast w czasie pochodu lodów mogą tworzyć się niebezpieczne zatory lodowo-śryżowe. Przykładem konsekwencji tego zjawiska może być katastrofalna powódź, jaka miała miejsce w styczniu 1982 r.

Z jednej strony wieloletnie niedofinansowania budowli regulujących oraz niewystarczające środki na utrzymanie koryta rzecznoego, z drugiej – utworzenie w nurcie rzeki szeregu rezerwatów przyrody były przyczyną postępującego w ostatnich kilkunastu latach procesu intensywnego zarastania rzeki. Istotne ograniczenia wiążą się również z koniecznością sprostania wytycznym określonym dla obszarów Natura 2000. W znacznym stopniu zmniejszają one intensywność podejmowanych działań służących ochronie przeciwpowodziowej.

W obecnej chwili na Wiśle, od ujścia Pilicy do stopnia wodnego we Włocławku, występuje pokrywa lodowa i lód brzegowy, powstałe w wyniku długotrwałego utrzymywania się ujemnej temperatury powietrza. Zjawiska te powodują utrudnienia w przepływie wód i wywołują lokalne podpiętrzenia wód. Na Zbiorniku Włocławskim stała pokrywa lodowa tworzy się jeszcze przed zamarznięciem rzeki. Napływający w strefę cofkową śryż podbija lód, tworząc już w czasie zamarzania zabitki i zatory powodując niebezpieczne nadpiętrzenia na kilkudziesięciu kilometrach rzeki. Podobnie w czasie rozmarzania rzeki, ogromna masa lodu w postaci kry sływa do jeszcze zamarzniętego zbiornika tworząc zatory.

Akcja lodolamania likwidująca ww. zagrożenia, prowadzona od zapory głównej Zbiornika Włocławskiego w górę rzeki, polega na wycięciu w pokrywie lodowej zbiornika rynny spływowej, sprowadzeniu kry w pobliże jazu, jej pokruszeniu oraz bezpiecznym zrzuceniu przez stopień do dolnego stanowiska zapory.

Lodolamanie jest podstawową metodą regulacji zjawisk lodowych na Zbiorniku Włocławskim oraz zabezpieczenia sprawnego spływu lodów z Wisły powyżej zbiornika.

Wszystkie działania prowadzone są zgodnie z: Instrukcją lodołamania i przepuszczania lodów przez Stopień Wodny we Włocławku. Na podstawie tej Instrukcji oraz w oparciu o analizę istniejących warunków hydrologicznych i meteorologicznych, podejmowana jest decyzja o użyciu lodołamaczy.

Obecnie na zbiorniku znajduje się 5 lodołamaczy w stanie rezerwy. W przypadku wystąpienia zagrożenia (oraz zaistnienia odpowiednich warunków zapewniających bezpieczne przeprowadzenie akcji lodołamania) lodołamacze przystępują do kruszenia pokrywy lodowej zalegającej na zbiorniku. Przykładem takich działań była akcja lodołamania prowadzona w okresie 29.12.2009–04.01.2010. W trakcie siedmiodniowej akcji lodołamania, w pokrywie lodowej na całej długości Zbiornika Włocławskiego (35 km) wylamana została rynna o szerokości od 200 do 400 m. W celu utrzymania drożności i zapobieżeniu ponownemu zamarzaniu rynny spływowej, lodołamacze pracowały na całym odcinku objętym lodołaniem. W ostatnich dniach akcji, lodołamacze udrożniły także odcinek Wisły w rejonie Płocka, wylamując rynnę w zatorze lodowym, co spowodowało obniżenie stanu wody Wisły, a tym samym - znaczne zmniejszenie zagrożenia powodziowego miasta Płocka. Z uwagi na niesprzyjające warunki pogodowe, a przede wszystkim znaczny spadek temperatury powietrza i ponowne zamarzanie wylamanej rynny w pokrywie lodowej, w dniu 4 stycznia 2010 r. przerwano akcję lodołamania na Zbiorniku Włocławskim. Jednakże wszystkie lodołamacze, biorące udział w lodołaniu, pozostawiono w stanie rezerwy.

Duże znaczenie dla przeciwdziałania powstawania zatorów na tym odcinku Wisły mają również, prócz akcji lodołamania, przegrody przeciwszyżowe zakładane już w okresie jesiennym, poprzedzającym zlodzenie w cofce zbiornika, w miejscowościach Płock i Popłacin. Ograniczają one napływu śryżu do Zbiornika Włocławskiego.

Przez cały okres występowania zjawisk lodowych prowadzony jest przez służby RZGW w Warszawie, przy współpracy ze służbą hydrometeorologiczną IMiGW, stały monitoring zjawisk lodowych i sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej.

Dla potrzeb ochrony przed powodzią, jak również planowania przestrzennego, zgodnie z przepisami obowiązującej ustawy Prawo wodne, dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej opracowują studia ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania oraz kierunki ochrony przed powodzią.

Dla 100 rzek z terenu działania RZGW w Warszawie wykonane zostało: Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej, w tym także dla obszaru będącego przedmiotem zainteresowania senatora Andrzeja Persona. W ramach Studium wyznaczone zostały strefy zagrożenia powodzią dla wody o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 200 lat,

raz na 100 lat oraz raz na 20 lat. Studia przekazane zostały do organów samorządu lokalnego, w celu uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego, a także służbom zarządzania kryzysowego.

Na stopień bezpieczeństwa powodziowego wpływa również stan techniczny urządzeń wodnych. Stan ten, w przypadku obiektów stopnia wodnego we Włocławku, jest niezadawalający ze względu na erozję denną, niewystarczające parametry techniczne niektórych zapór bocznych oraz znaczne wypłylenie zbiornika, szczególnie w części cofkowej, powstałe w skutek sedimentacji osadów. Mając na uwadze stan techniczny ww. obiektów, mogący stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa o ponadregionalnym zasięgu, podjęto działania prowadzące do zapobieżenia wystąpienia takiej sytuacji.

W ramach POiŚ Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska, Działanie 3.1 Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, RZGW w Warszawie realizuje projekt 3.1-7 "Ekologiczne bezpieczeństwo stopnia wodnego Włocławek: modernizacja stopnia wodnego we Włocławku i poprawa bezpieczeństwa powodziowego Zbiornika Włocławskiego", obejmujący:

- rozbudowę zapory bocznej Borowiczki i rozbudowę wałów wstecznych Szupianki i lewego wału Rosicy;
- przebudowę dwóch zapór bocznych Zbiornika Włocławskiego (zapory w Nowym Duninowie, zapory Jordanów – Tokary – Radziwie) oraz makroniwelację w czaszy zbiornika;
- przebudowę i remont obiektów piętrzących w osi stopnia wodnego we Włocławku: zapory czołowej, jazu, śluzy z awanportami, przepławki dla ryb oraz systemu kontrolno – pomiarowego.

Efektom prac objętych projektem, których zakończenie planowane jest w 2014 r., będzie poprawa bezpieczeństwa stopnia wodnego we Włocławku, uzyskanie właściwych parametrów zapór bocznych, a także poprawa zabezpieczenia przed powodzią Płocka i gminy Szupno, poprzez modernizację wałów Szupianki oraz ułatwienie spływu wód powodziowych, sryżu i kry.

Kolejny istotny element systemu ochrony przed powodzią stanowią wały przeciwpowodziowe. Jednostką zarządzającą wałami, znajdującymi się na obszarze woj. mazowieckiego, jak również odpowiadającą za ich stan techniczny, jest Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie. Wskazany w oświadczeniu złożonym przez senatora Andrzeja Persona, rejon Wyszogrodu, Kępy Polskiej oraz Płocka znajduje się na obszarze działania Oddziału Terenowego w Płocku.

Jak wynika z informacji przekazanych przez WZMiUW w Warszawie, w dniu 13 stycznia br. WZMiUW Oddział Terenowy w Płocku wystąpił do wszystkich wójtów gmin nadwiślańskich powiatów płockiego i sochaczewskiego z prośbą o informacje dotyczące pojawiania się przesiąków, przecieków lub innych uszkodzeń wałów lub rowów przywałowych powodujących wypłukiwanie gruntu z podłoża, które mogą wystąpić w konsekwencji stagnowania przez długi okres czasu wody na skarpie wału od strony odwodnej.

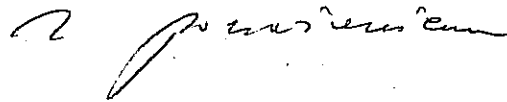
Służby melioracyjne zajmujące się utrzymaniem wałów przeciwpowodziowych i pompowni, podczas alarmu powodziowego działają w systemach organizacyjnych gminnych i powiatowych zespołów zarządzania kryzysowego. Zaktualizowana została lista pracowników WZMiUW Oddział Terenowy w Płocku, którzy po ogłoszeniu alarmu przeciwpowodziowego będą delegowani do składu gminnych drużyn patrolowych. Kierownicy inspektoratów na obu brzegach Wisły kontrolują zagrożone odcinki i są w stałym kontakcie z powiatowymi i gminnymi zespołami zarządzania kryzysowego. Mając na uwadze skomplikowaną sytuację na Wiśle, WZMiUW Oddział Terenowy w Płocku prowadzi obserwacje wodowskazowe na wszystkich pompowniach w częstotliwości dostosowanej do występującego zagrożenia. Całodobowo dostępny jest Wojewódzki Magazyn Przeciwpowodziowy w Kamionie gmina Młodzieszyn. W celu zapewnienia ciągłej kontroli, na bieżąco odśnieżane są ławy komunikacyjne wałów przeciwpowodziowych oraz plac manewrowy Wojewódzkiego Magazynu Przeciwpowodziowego w Kamionie gm. Młodzieszyn.

Obecnie stan wałów przeciwpowodziowych jest dobry. Jednak długo utrzymujące się wysokie stany wody mają istotny wpływ na sprawność urządzeń melioracji podstawowych zabezpieczających przed powodzią. Na 50% 40 km wału Doliny Iłowsko-Dobrzykowskiej w gminach Słubice, Iłów i Młodzieszyn przez miesiąc woda utrzymywała się na skarpie odwodnej wału. Podobną sytuację zaobserwowano na wałach prawobrzeżnych w gminach: Słupno, Bodzanów i Wyszogród. Spowodowało to pogorszenie się parametrów stateczności i filtracji podłoża wałów przeciwpowodziowych.

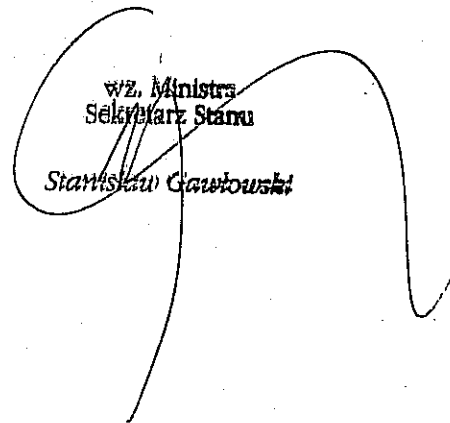
W pobliżu wałów w Świniarach gm. Słubice, Kępa Karolińska, Suchodół, Władysławów, Wola Ładowska i Arciechów gm. Iłów, Kamion Mały gm. Młodzieszyn, Liszyno, Bielino, Wykowo gm. Słupno, Białobrzegi i Kępa Polska gm. Bodzanów oraz Rakowo i Drwały gm. Wyszogród występują lokalne podtopienia spowodowane przesiąkami przepuszczalnego podłoża. Większość tych podtopień, systemem rowów melioracyjnych, odprowadzana jest do 7 pompowni melioracyjnych, które pracują bez przerwy. Obecnie, lokalne podtopienia nie stwarzają zagrożenia dla ludzi i mienia na tym terenie.

Zaobserwowano następujące miejsca potencjalnego zagrożenia na wałach przeciwpowodziowych:

1. Dolina Białobrzegi gm. Słupno – 4 przecieki w rowach przywałowych na granicy wsi Wykowo i Białobrzegi. Z chwilą ustąpienia mrozów wykonawca robót w ramach gwarancji wykona prowizoryczne zabezpieczenie przed wymywaniem piasku do rowów, natomiast Oddział WZMiUW w Płocku 6 lutego br. zainstalował 3 piezometry do ciągłej obserwacji poziomu wody. Według specjalistów obecnie nie ma potrzeby podejmowania innych działań.
2. Dolina Hłowsko – Dobrzykowska – gm. Słubice – przeciek w pobliżu stopy skarpy ławy przywałowej w miejscowości Świniary w końcówce odcinka remontowanego w 2007 r. W dniu 28 stycznia zainstalowane zostały 4 piezometry sprawdzające szczelność przesłony. W opinii specjalistów obecnie nie ma potrzeby podejmowania innych działań, gdyby intensywność przecieku się zwiększyła, stopa skarpy ławy i podłoże na zawalu zostaną wzmocnione geowłókniną obciążoną workami z piaskiem.

wz. Ministra
Sekretarz Stanu
Stanisław Gawłowski

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM